

Инициативи на дружествата за работници, които имат отговорности за полагане на грижи за деца или възрастни хора с увреждания

Резюме

Въведение

Настоящият доклад представя резултатите от работата на Eurofound по инициативи на дружества в полза на работници, натоварени с полагането на грижи за деца или възрастни с увреждания. Изследването разглежда инициативите, които работодателите биха могли да предприемат в помощ на работниците, натоварени с полагането на грижи (под неофициална форма), а именно родители, грижещи се за деца с увреждания, и лица, грижещи се за възрастни хора, които се нуждаят от помощ поради увреждания, заболяване или старост.

Основната част от изследването включва примери от практиката за „дружества“ (става въпрос за работодатели от публичния или от частния сектор), приложили подходи в помощ на работещи лица, полагащи грижи. Проучени са също политиките на ЕС и държавите-членки, контекстът на социалния диалог, както и справочни и статистически данни по темата „полагане на грижи и трудова заетост“.

Контекст на политиката

От политическа гледна точка взаимодействията между заетостта и полагането на грижи добиват все по-голямо значение в Европа поради нарастването на броя на възрастните хора, нуждаещи се от грижи, в допълнение към многобройните деца и хора в зряла възраст с увреждания или дългосрочни заболявания, които получават неофициални грижи. От една страна, за да бъдат устойчиви, системите за дългосрочни грижи се нуждаят от широко участие на лицата, полагащи неофициални грижи, а, от друга, изискванията на пазара на труда, начинът и целите на съвременния живот насърчават по-голямото участие на жените в работната сила.

Ако не бъдат подпомогнати, по всяка вероятност работещите лица, полагащи грижи за други, ще бъдат принудени да правят отстъпки – възможно е да не са в състояние да дават най-доброто от себе си на работното място, да се намали способността им да полагат грижи в обема и с качеството, каквито биха желали, или да се претоварят в усилията да постигнат и двете. За много от полагащите грижи лица в трудоспособна възраст може да се окаже трудно да

получат платена работа изобщо. Това може да доведе до влошаване на финансовото им положение в краткосрочен и в дългосрочен план поради трайните последици от временното или постоянното излизане от пазара на труда.

Основни констатации

Основните мерки, предприемани от дружествата в помощ на работещите лица, полагащи грижи, са следните:

- клаузи във връзка с отпуските;
- възможности за намаляване на работното време;
- гъвкавост и приспособимост на работния процес;
- повишаване на осведомеността и уменията на ръководителите и работниците;
- мерки за здравословни условия на труд и добро самочуствие;
- съдействие във връзка с полагането на грижи, например информация, консултации и практическа помощ относно ролята на полагащите грижи.

В 11-те държави, участвали в изследването: Австрия, Белгия, Германия, Финландия, Франция, Ирландия, Нидерландия, Полша, Португалия, Словения и Обединеното кралство, бяха изготвени повече от 50 примери от практиката за инициативи на дружествата за работещи лица, полагащи грижи. Основните теми, очертали се при проучването на примерите, са следните:

Често е необходимо повишаване на осведомеността в дружествата

Осведомеността за специфичния проблем на работещи лица, полагащи грижи, често е много малка, отколкото осведомеността за работещите родители. Поради това усилията за повишаване на осведомеността относно проблема за работещите лица, полагащи грижи, сред

ръководителите, контролните органи и персонала са важен момент в много от случаите.

Дружествата прилагат мерки за подпомагане, свързани както с работата, така и с полагането на грижи

Въпреки че мерки най-често са насочени към работата (отпуски, намаляване на работните часове и работна гъвкавост), много случаи представят примери за това как работодателите прилагат мерки за подпомагане на грижите (напр. информация, консултации и конкретна помощ за разходите за оказване на помощ или за намиране на услуги за полагане на грижи).

Особено резултатно е съчетанието на насочени и общи подходи

Подобни подходи приемат, че отговорностите за полагане на грижи са важен елемент в баланса между семейния и професионалния живот на тези служители. Комбинираните подходи гарантират, че за лицата, полагащи грижи, се знае в дружеството и че те имат достъп до съответните общи разпоредби за работещите лица. Те прилагат също мерки, насочени конкретно към полагащите грижи, за да се посрещнат нужди, които не могат да бъдат разрешени чрез по-общите разпоредби. Много от случаите показват, че работодателите осъзнават, че усилията да се съвместят особените нужди на работещите лица, полагащи грижи, са изгодни както за работодателя, така и за работниците.

Важната роля на преките ръководители

Всекидневното посрещане на нуждите на работещите лица, полагащи грижи, се урежда обикновено чрез лични преговори с преките ръководители. Въпреки че в повечето случаи е отбелязана първоначална съпротива от страна на преките ръководители, примерите показват, че тя може да бъде преодоляна чрез повишаване на осведомеността, както и чрез подпомагане и подготвяне на преките ръководители да вземат под внимание нуждите на работещите лица, полагащи грижи.

Проблем както за жените, така и за мъжете

В допълнение към установяването на връзка между подходите, прилагани от дружествата, и политиките за равенството на мъжете и жените (напр. отчитането на факта, че за жените е вероятно да поискат дългосрочен отпуск и/или да изпитат отрицателни последици за професионалното си развитие), някои случаи показват нарастващото осъзнаване на факта, че съвместяването на работата с полагането на грижи е проблем както жените, така и мъжете.

Избягване на напускането на работа от страна на лицето, полагащо грижи/улеснения за връщането му на работа

Редица примери показват, че работодателите са мотивирани да прилагат мерки за лицата, полагащи грижи, с цел да допринесат за задържането на персонала, както и за да се избегне необходимостта от дългосрочен отпуск, освен ако не е наложителен. При дългосрочен отпуск дружествата полагат усилия да поддържат връзка с взелите отпуск и да улесняват връщането

им на работа. Някои примери показват, че работодателите, действащи в условията на ограничен пазар на труда, настояват лицата, полагащи грижи, да не бъдат изключвани от процедурите за набиране на персонал.

Насоки за политиката

В крайна сметка държавите-членки и/или социалните партньори трябва (чрез колективно договаряне или други подходящи механизми) да приложат ефективни мерки за широко и последователно подпомагане на работещите лица, полагащи грижи. Но тъй като изследването установява значителни различия между политиката и практиката в тази област в участвалите в изследването държави, на ЕС и неговите институции се пада важна роля да насърчават по-широки и по-последователни разпоредби във всички държави-членки.

Докладът предлага редица важни области на действие.

Засилване на разпоредбите в политиките в тази област на равнище ЕС

Добре би било да се засили конкретният и оперативен характер на съществуващите политики. За се подобри разработването на бъдещи политики в областта, трябва да се направи широка оценка на въздействието на политиките. Необходимо е да се разработи съгласуван и многостранен подход, обхващащ пазара на труда, социалната закрила, дългосрочното полагане на грижи и други области на политиката, свързани с проблема.

Повече усилия от страна на държавите-членки и в процеса на социалния диалог

Трябва да се насърчават и подпомагат инициативи за повишаване на осведомеността и обмяна на добри практики.

Инициативи, насочени пряко към работодателите

Съответните заинтересовани страни на равнище ЕС и държавите-членки (включително социални партньори и други участници като професионални асоциации за човешки ресурси) могат да разработят мерки за повишаване на осведомеността сред работодателите в държавите-членки.

Подпомагане на изследванията и разширяване на фактологичната основа

Необходим е по-солиден фактологичен материал, за да се подобри разработването на политики и действия в областта. Много полезно ще бъде ЕС и държавите-членки да подпомагат изследванията, да се разширят статистическите проучвания в ЕС и да се съберат изчерпателни данни за настоящите политики и дейности на държавите-членки в тази област.

Допълнителна информация

Докладът *Company initiatives for workers with care responsibilities for disabled children or adults* („Инициативи на дружествата за работници, които имат отговорности за полагане на грижи за деца с увреждания или за възрастни хора“) може да бъде намерен на: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1147.htm>.

За повече информация се обърнете към Teresa Renehan, ter@eurofound.europa.eu.